

ZASADY UKŁADANIA TESTÓW

1. Zadanie powinno być tak skonstruowane, aby dla znalezienia rozwiązania większość badanych musiała wykonać przewidzianą w planie testu czynność, to jest przypomnieć sobie odpowiednie wiadomości, wykazać się ich zrozumieniem lub zastosować je w pewnej sytuacji; Wymaga to dobrej znajomości przebiegu nauczania danego przedmiotu, poziomu rozwoju umysłowego uczniów oraz ich pozaszkolnych zainteresowań i doświadczeń.
2. Unikać należy zadań w skomplikowanej, zawilej, szaradowej czy też "trickowej" formie.

Formy zadań w teście:

1. KRÓTKA ODPOWIEDŹ

Zadanie krótkiej odpowiedzi – w skrócie **KO** – wymaga od osoby rozwiązującej test udzielenia odpowiedzi w postaci jednego słowa, liczby, symbolu, pełnego zdania, wyrażenia matematycznego lub dwóch, trzech zdań.

Najczęściej popełniane błędy w konstrukcji zadań KO:

1. Brak precyzji sformułowania, co zmusza rozwiązującego do nadmiernej szerokiej odpowiedzi.
2. Stereotypowość języka i sytuacji, których zadanie dotyczy, przez co zadanie wydaje się rozwiązującym nudne.

2. ZADANIE Z „LUKĄ”

Zadanie z luką, w skrócie - zadanie **L** - wymaga od ucznia uzupełnienia zwrotu, zdania, fragmentu tekstu, wyrażenia matematycznego lub rysunku. Uzupełnieniem bywa pojedyncze słowo, symbol, liczbą, kilka słów lub znaków.

Najczęściej popełniane błędy w konstrukcji zadań L:

1. Zbyt szeroka luka, dająca się poprawnie wypełnić na wiele sposobów.
2. Posługiwanie się gotowymi zdaniami z podręcznika, co umożliwia uzupełnienie luk przez zapamiętanie jego tekstu bez elementarnego zrozumienia.
3. Niepoprawna gramatycznie lub niezgrabna budowa zdania.
4. Umieszczanie więcej niż jednej luki, a zatem – więcej niż jednego zadania, w zadaniu pojedynczym lub podrzędnie złożonym.
5. Umieszczenie luki na początku lub w pierwszej części zdania, co powoduje konieczność dwukrotnego czytania zadania przez rozwiązującego.

ZADANIA ZAMKNIĘTE

Zadanie zamknięte składa się z **trzonu zadania**, wyjaśniającego, jaka czynność ma być wykonana, oraz gotowych odpowiedzi, z których jedna jest prawidłowa, a inne pełnią rolę **dystraktorów**, czyli odpowiedzi mających pozory prawidłowości.

Gotowe odpowiedzi ułatwiają osobie rozwiązującej test przypomnienie sobie wiadomości, gdyż umożliwiają rozpoznanie prawidłowej odpowiedzi lub wyeliminowanie dystraktorów przez dostrzeżenie w nich błędu.

Zalety zadań zamkniętych ujawniają się w związku ze sprawdzaniem stopnia zrozumienia wiadomości, a zwłaszcza - opanowania umiejętności posługiwania się nimi w różnorodnych sytuacjach. Jedno lub więcej takich zadań opieramy na krótkim opisie wybranej sytuacji – na rysunku lub wykresie, na fragmencie odpowiedniego testu.

Zadania te mogą obejmować: porównywanie elementów, wyjaśnianie zależności, przewidywanie zdarzeń, projektowanie działań, krytykę podanych rozwiązań itp.

Im prostsza jest konstrukcja zadania zamkniętego, tym lepiej.

Należy przestrzec Czytelnika przed komplikowaniem formy zadania przez wprowadzanie doboru kilku elementów na raz, łączenie form, złożone manipulacje gotowymi odpowiedziami.

Wirtuozeria formy prawie nigdy nie zwiększa walorów testu jako narzędzia pomiarowego.

Formy zadań zamkniętych

1. ZADANIE WYBORU WIELOKROTNEGO

Zadanie wyboru wielokrotnego – w skrócie **WW** – wymaga od ucznia wybrania odpowiedzi poprawnej lub najlepszej spośród kilku podanych.

Trudność zadania WW jest regulowana nie tylko przez sformowanie trzonu, lecz także przez dobór dystraktorów. Im mniej są one zróżnicowane, tym zadanie jest trudniejsze.

Nadto liczba dystraktorów ma wpływ na trudność zadań: im jest większa, tym mniejsze są szanse na przypadkowe trafienie na prawidłową odpowiedź.

Błędy w konstruowaniu zadań WW:

1. Schematyzm w doborze treści zadań, brak jej powiązania z sytuacjami znanymi osobom rozwiązującym i budzącymi ich zainteresowanie.
2. Zbyt szczupły trzon zadania, nie pozwalający na zrozumienie pytania przed przeczytaniem odpowiedzi.
3. Zbyt rozbudowane odpowiedzi, zawierające część wspólną, którą można przenieść do trzonu.
4. Niejednorodne, wymagające dodatkowych założeń, w tym samym stopniu prawdziwe odpowiedzi.

Najczęściej spotykane błędy w konstruowaniu dystraktorów:

1. Dystraktory krzyżujące się, podrzędne lub nadrzędne wobec prawidłowej odpowiedzi.
2. Dystraktory zbyt trudne do zrozumienia lub przeciwnie, całkiem banalne, nierzeczne.
3. Dystraktory dające ukrytą wskazówkę rozwiązania zadania, w tym:

- a. stanowiące twierdzenie fałszywe bez względu na trzon zadania;
- b. krótsze niż prawidłowa odpowiedź, pisane mniej ścisłym lub mniej "podręcznikowym" językiem;
- c. naprowadzające rozwiązującego na prawidłową odpowiedź przez to, że jeden z nich jest jej bardzo bliski lub z nią sprzeczny.

2. ZADANIA TYPU PRAWDA – FAŁSZ

Zadanie typu prawda – fałsz, w skrócie: zadanie **PF**, wymaga od osoby rozwiązującej rozstrzygnięcia, czy zawarte w nim twierdzenie jest prawdziwe czy fałszywe, albo rozstrzygnięcia, czy spełnia ono określony warunek, czy też nie spełnia go.

Najwięcej kłopotu sprawia konstruktorom takie formułowanie twierdzeń ogólnych, aby były one bezwzględnie prawdziwe lub fałszywe, a więc nie zawierały ukrytych założeń.

Aby zmniejszyć oddziaływanie czynnika ogólnego krytycyzmu ucznia na wyniki zadań PF, należy - utrzymując równe w przybliżeniu proporcje twierdzeń prawdziwych i fałszywych - zadbać o jasność wszystkich twierdzeń oraz poddać proponowane odpowiedzi próbie wątplenia przez wysunięcie i obalenie wszystkich możliwych zastrzeżeń wobec nich.

Najczęściej spotykane błędy w konstrukcji zadań PF:

1. Wieloznaczność twierdzeń, prowadząca do tego, że można je uznać za prawdziwe lub fałszywe w zależności od sposobu zrozumienia.
2. Nieostrość pojęć, powodująca konieczność przyjmowania dodatkowych założeń przez rozwiązujących.
3. Umieszczanie w zadaniu utajonego dodatkowego twierdzenia, które może być przedmiotem wtórnych wątpliwości.
4. Przepisywanie twierdzeń z podręcznika, przez co zadanie staje się zbyt pamięciowe.
5. Występowanie wyrazu "nie" w twierdzeniu, co w połączeniu z odpowiedzią "Nie" daje podwójne przeczenie.
6. Występowanie ukrytych wskazówek rozwiązania, takich jak:
  - a. różnice długości zdań na korzyść twierdzeń prawdziwych;
  - b. wyrazy typu "często", "większość", cechujące zwykle twierdzenia prawdziwe, oraz wyrazy typu "zawsze", "wszystkie", cechujące, zwykle twierdzenia fałszywe.

Największą wadą zadań PF jest łatwość odgadnięcia odpowiedzi. Bezmyślne wskazywanie odpowiedzi pozwala na odgadnięcie przeciętnie połowy rozwiązań. Dolna granica wymagań w teście sprawdzającym złożonym z zadań PF musi zatem wypaść blisko ogólnej sumy punktów możliwych do zdobycia. Osoby rozwiązujące powinny być o tym uprzedzone.

Łatwość odgadywania odpowiedzi powoduje, że test złożony z zadań PF musi mieć co najmniej dwukrotnie więcej zadań niż test złożony z zadań WW lub L.

PODSUMOWANIE

1. Zadanie testowe dotyczy wyodrębnionej i określonej czynności, której wykonanie powinno pozwolić na udzielenie prawidłowej odpowiedzi.
2. Nie ma ścisłych reguł formułowania zadań. Autor zadań musi znaleźć własny styl ich układania w ramach ogólnych zasad: funkcjonalności, prostoty i jasności.
3. Najodpowiedniejsze do testów sprawdzających wiedzę są zadania krótkich odpowiedzi.
4. Zadanie z luką jest stosunkowo łatwe do punktowania, ale mało nadaje się do wyższych kategorii celów nauczania.
5. Zadania zamknięte są zwykle łatwiejsze, gdy chodzi o zapamiętane wiadomości, ale za to stwarzają konstruktorowi duże możliwości w dziedzinie sprawdzania umiejętności posługiwania się wiadomościami przez rozwiązujących i są zawsze automatycznie punktowane.
6. Zadanie wyboju wielokrotnego, najpopularniejsze w testach standaryzowanych, jest szczególnie podatne na błędy konstrukcyjne.
7. W zadaniach typu prawda – fałsz także stosunkowo łatwo o popełnienie błędów konstrukcyjnych.
8. W teście złożonym z zadań prawda – fałsz musimy uwzględnić zjawisko zgadywania odpowiedzi przez rozwiązujących.

Autor:

mgr Iwona Sochacka –

nauczyciel języka niemieckiego

w GM nr 1 im. Króla Bolesława Chrobrego

w Łęcznej